

«Sancte Marie de *Bernuy*» (Colle. Moreau III, 78); a. 930: «valle Assoa in loco quod dicitur *Bernui*» (Colle. Moreau v, 75); a. 1163: «ecclesia Sancte Marie de *Bernui*» (Serrano S., *NHRbg*, 109); a. 1248: *Bernui* (*BABL* VII, 184); a. 1359: *Barnuy* (*CoDoACA* XII, 5 76); a. 1645: *Bernuy* (*Capbreu de Rialb*, 39v).

És possible que amb el nom de casa *Beranui* (5), d'Espluga de Serra, es relacioni el pug de *Beranui* que es menciona en un document de 1069: «terra in ipso pug de *Beranui*» (*BABL* VI, 116); se cita de nou amb 10 els mots «podio de *Beranui*» en un document de 1075 (*BABL* VI, 122). Coromines observa que sembla ésser en el terme de Mur però Esplugafreda no és ja gaire lluny d'allà.

Degué existir (7) també un *Beranui* entre Arboló 15 i Baén, a l'Alt Pallars; així sembla indicar-ho un document de l'any 870: «de Nogaria usque... loc. q. d. Exdrumunato sive ipsa portella de ipsa silva *Pentina* usque in oratorio Sancto *Licerio*, usque ad frontem q. v. de Plano Tabernario et Baltimolle pro Sancti 20 Mauricii... in ipso pujo de Selisarre et descendit per ipso castro q. d. *Erbolone* cum oratorio Sanctae Mariae --- et pervenit usque ad colle de *Barenuy*... redit ad ipsa carrera de Sancto Fructuoso et ad fonte *Ficolera* et pervenit usque ad *Baien* sive in ipso de Vi- 25 lella (Colle. Moreau II; vegeu supra, s. v. *Arboló* cita més detallada). Baén i Arboló són uns 18 k. lluny al S. de Rialb iV. d'Assua; cf. també, l'article *Pentina*.

ETIM. Hi ha en primer lloc la qüestió relativa a l'origen de la terminació -*ri* > -*ui*. N'han tractat sobretot Mz. Pi. (*RFE* I, 243, 246), Rohlfs (cita infra) i en fi Coromines (*E.T.C.* II, 61-64) que ha donat per primer cop una llista exhaustiva i estudi de tots els 35 NLL afectats: *Beranui* (i parònims) i els d'arrel diferent.

Tots els qui han tractat de l'etimologia d'aquest nom estan d'acord a veure en -*ui* un sufix pre-romà, G. Rohlfs creu que es tracta d'una terminació il·lí- 40 rica o lúgur, en tant que Menéndez Pidal l'identifica amb el sufix basc -*oi* afegit a noms comuns. Pel que fa a la resta del mot, Rohlfs parteix d'un cognomen llatí *Veranus*; Menéndez Pidal, en canvi, de l'adjectiu substantivat *veranus* 'primaverall'. Nosaltres creiem 45 que, tant en el cas de la terminació com en el de l'arrel, és la interpretació de Menéndez Pidal la més versemblant. Tot i amb això, abans de passar a descabellar detalladament l'etimologia d'aquest autor, ressenyarem algunes de les afirmacions de G. Rohlfs. Joan 50 Coromines es va adherir provisionalment a la proposta de Menéndez Pidal (cf. *E.T.C.* II, 61-64); aprofitarem aquí alguns elements de la seva argumentació.

Gerhard Rohlfs, en un treball titulat «Le suffixe préroman -*ué*, -*uy* dans la toponymie aragonaise et catalane», *Arch. Fil. Arag.* IV, 129-152, proposa ètims diferents per a la forma documental *Barnuy* (el cognomen Barna),¹ els noms *Beranui* i *Bernui* (de Ve-

ranus)² i per últim el nom *Brenui* (el cognomen Brennus).² Jo crec que tots aquests parònims poden reduir-se a una mateixa forma antiga i a un ètmon comú. En el cas de *Beranui*, és segur que tenim una reducció de *Beranui*, com en *Llavorsí* (*Loberçuy* en un document de 1375); i les formes *Berenuy* (a. 860) i *Barnuy* (a. 1492) ho demostren i el mateix Rohlfs ho va acceptar.⁴ No sabem a quin lloc es refereix Rohlfs quan parla d'un «*Barnúy*, nom d'un antic château dans le Pallars» («Le suffixe», p. 136), però si pensem que la forma *Barnuy* de 1492 correspon a *Beranui*, aleshores no hi ha raó per a proposar una etimologia distinta de la de *Beranui*. Tampoc sabem on localitza Rohlfs *Brenúy*. El fet és que per a «*Beranúy*, prononcé aussi *Brenúy*, village de la commune de Monrós» accepta l'ètmon *Veranus* i en canvi per a un nom que es pronuncia de manera idèntica postula un gal *Brennus*.

No convenç, per tant, la separació etimològica que l'il·lustre alemany [gran filòleg i dialectòleg, menys toponimista] estableix entre *Beranui*, *Brenui* i la forma documental *Barnuy*. Ens acollim, per tant, en tots aquests casos a l'etimologia establerta per Menéndez Pidal, o a les que exposarem (veg. apartat a) tot seguit. Ara bé, ens ha fet escrupol acceptar sense més un ètmon híbrid de llatí i basc; per això hem cercat una altra via etimològica que exposen en l'apartat b), tot i que ho reconec tan discutible com la de Mz. Pidal.

a) *Beranui*, pot estar format per un antic nom comú veranus 'primaverall', en el sentit de 'pasturatge de primavera o principi d'estiu', més el sufix d'origen basc -*ui*. Vegeu una llista de noms que presenten aquesta terminació en l'article de Rohlfs que hem citat: a completar amb els que Coromines hi afegeix a *E.T.C.* II, p. 62, nota 4. [5] A fi de donar suport a l'accepció de veranus com 'pasturatge de primavera', Coromines recorda el nom *Les Estives*, semànticament equivalent i molt freqüent a la Ribagorça i a tot el Pirineu.

Hi afegeix ell, encara, el testimoni de Joan Lluís, escriptor ara consagrat i pallarès de pro, que contava com fent de pastor a Rialb, quan era un nen, se li van escapar les ovelles cap a *Beranui*, «ço que sembla indicar un hàbit contret pels animals d'aquelles rodalies de pasturar en el terme d'aquest poble» (*E.T.C.* II, 64). Un argument que ens sembla encara més contundent en favor de la teoria de Mz. Pidal és el que Coromines expressava amb aquestes paraules: «costa de creure que un cognom poc freqüent com *Veranus* pogués haver donat quatre derivats toponímics diferents i tots a la mateixa zona» (*E.T.C.* II, 64).

b) Si som refractaris a acceptar un ètmon híbrid, podem fer temptatives per a trobar una arrel basca. 55 Potser el basc *bera* 'bla', 'moll', 'tou' sigui un element acceptable. Azkue, s. v. *Bera* indica: «1.º (c) blando (hablando) de cosas, benigno (hablando de personas)... 7.º (G, S), rollizo, lozano, mullido, tierno». L'adjectiu forma també compostos: «*Biotz-Bera* (c): clemente, de corazón blando» (Azkue, Diccc., s. v.